

УДК 378.091.212

КОМПЕТЕНТНІСТНИЙ ПІДХІД В ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ В ПРОЦЕСІ ЇХ АДАПТАЦІЇ

Сирова Г.О., Козуб С.М.

Харківський національний медичний університет

В статті розкрито проблеми адаптації англомовних студентів першого курсу до навчання в Харківському національному медичному університеті. Показано, що головними проблемами, в першу чергу, є зміна місця проживання, потрапляння в іншомовне середовище з новими устроями та традиціями. Нами було складено анкету з питаннями, пов'язаними з адаптацією та запропоновано англомовним студентам дати відповіді. Результати анонімного опитування наведено в статті. Також в статті наведено заходи, які проводить кафедра медичної та біоорганічної хімії з англомовними студентами, що покращує процес їхньої адаптації до нових умов життя та навчання в ХНМУ.

Ключові слова: компетентністний підхід, адаптація, англомовні студенти, анкетування.

КОМПЕТЕНТНОСТНЫЙ ПОДХОД В РЕШЕНИИ ПРОБЛЕМ АНГЛОЯЗЫЧНЫХ СТУДЕНТОВ-ПЕРВОКУРСНИКОВ В ПРОЦЕССЕ ИХ АДАПТАЦИИ

Сыровая А.О., Козуб С.Н.

Харьковский национальный медицинский университет

В статье раскрыты проблемы адаптации англоязычных студентов первого курса обучения в Харьковском национальном медицинском университете. Показано, что главными проблемами, в первую очередь, является смена места жительства, попадание в иноязычную среду с новыми устройствами и традициями. Сотрудниками кафедры была составлена анкета с вопросами, связанными с адаптацией и предложено англоязычным студентам ответить. Результаты анонимного опроса приведены в статье. Также в статье приведены мероприятия, которые проводит кафедра медицинской и биологической химии с англоязычными студентами, улучшая тем самым процесс их адаптации к новым условиям жизни и учебы в ХНМУ.

Ключевые слова: компетентностный подход, адаптация, англоязычные студенты, анкетирование.

COMPETENCE APPROACH IN SOLUTION OF THE PROBLEMS OF ENGLISH-SPEAKING STUDENTS OF THE FIRST YEAR STUDING IN THE PROCESS OF THEIR ADAPTATION

Syrovaya A.O., Kozub S.N.

Kharkiv national medical university

In the article the problem of adaptation of English first-year students of Kharkiv National Medical University is disclosed. It is shown that, first of all, the main problems of adaptation are the change of residence, falling into another environment with foreign language and with new structure and traditions. It is proved that the adaptation is needed not only to students but also mostly for university because it can significantly improve the efficiency and quality of education, especially for international students.

It has been shown that the work with such students requires special techniques and methods that are used based on the experience of teachers. Using the scientific approach for investigation of the process of adaptation of foreign students to study at an educational institution will determine the most effective techniques and methods for formation of socio-labor and communication competences for students, which ultimately will assist to reducing the load on teachers and improving the efficiency of their work.

In order to detect problems for adaptation period and changes of quality of education for english-speaking students of the first course we have prepared a questionnaire with questions concerned of adaptation and offered english-speaking students to give anonymous answers.

The questionnaires were conducted in 10 groups (134 English-speaking students of the first and fourth streams) in which students arrived with a difference in 2 months (students of the first stream - September, students of the fourth stream - November). Amount of students in the groups was approximately the same. Such number of groups made it possible to conduct a simple correlation analysis of various factors among themselves and to determine the most statistically significant dependencies between them.

Questions were general in nature and were designed to identify difficulties physiological adaptation as one of the causes of the declining interest in learning: «Do you like to study at the university?», «Do you miss for your parents?», «Do you like Kharkiv?» etc.

Also a series of questions aimed to identify the challenges of academic adaptation of english-speaking students to university didactic environment was presented because the fast adaptation to the educational process and understanding of specific of education in Ukrainian

universities are the key to good success in education for english-speaking students: «Do you like chemistry lecture and chemistry practical classes?», «Working off of lectures and chemistry practical classes is a problem or not».

Some of questions were related to the social adaptation of english-students because in Ukraine english-students fall into a new social environment where they have initially difficulties of navigation: «**Do you have the friends at the university?**», «**What helped you to adapt?**». They face new difficulties that occur in their way: first of all, the experience that are associated with the change of residence - they leave their home, their family, friends, etc., and secondly, the difficulties that related to new living conditions: establishing new everyday life and self-service. The results of the anonymous interview are given in the article.

It is shown that English-speaking students of the 4 stream of the first year of study compared with the students of the 1 stream more like to study at the university, they like our city more and they are less sad about parents, they like more both lectures and practical classes. For students of 4 stream, there is no problem in working off lectures or practical classes.

Also in the article the measures conducted by the Department of Medical and Bioorganic Chemistry with english-speaking students that improves their adaptation to new conditions of living and studying in KhNMU are shown.

Key words: competence approach, adaptation, English-speaking students, questionnaire.

Постановка проблеми. Одними із важливіших компетенцій зрілої людини є соціально-трудова та комунікаційна, які на початковому етапі навчання відіграють особливо значну роль у процесі навчання, що найбільш виразно проявляється у вмінні особи адаптуватися до незнайомого середовища. Зазвичай така компетенція формується в більшій мірі стихійно, під впливом різних обставин і не є обов'язковою для учбових закладів, оскільки їх пріоритетним завданням є формування учбово-пізнавальної компетенції [1-3].

Формулювання мети статті. Адаптація до навчання необхідна не тільки студентам, а і самому учбовому закладу, оскільки вона дозволяє значно підвищити ефективність та якість навчання, особливо це стосується іноземних студентів, які не просто змінюють місце проживання, вони потрапляють в іншомовне середовище, з іншими культурними цінностями, майже повністю залишаються без друзів та рідних [4]. Саме тому робота з такими студентами потребує особливих прийомів та методів, які використовуються, виходячи з досвіду викладачів.

Використання наукового підходу при вивченні процесу адаптації іноземних студентів до навчання в учбовому закладі дозволить визначити найбільш ефективні засоби та методи формування соціально-трудової та комунікаційної компетенцій у студентів, що в кінцевому рахунку сприятимуть зменшенню навантаження на викладачів і підвищенню ефективності їх праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перші роки навчання для іноземних студентів є особливо напружені та складні. Вони прибули на навчання з різних країн світу: Індія, Нігерія, Марокко, Єгипет, Ізраїль тощо. В 2016 – 2017 навчальному році на першому курсі в Харківському національному медичному університеті (ХНМУ) навчається 936 студентів – іноземців (більшість з Індії – 281 студент). Кількість першокурсників, що навчаються англійською мовою з року в рік збільшується [5].

В якості найбільш доступного методу дослідження поставленої проблеми було обрано анкетування англомовних студентів першого курсу навчання за низькою питань, які відображають різні гіпотези щодо впливу тих чи інших факторів на процес адаптації – чи є різниця в адаптації студентів до процесу навчання в університеті та на окремій кафедрі, чи можна використовувати для оцінки ступеня адаптації суб'єктивну оцінку, чи необхідно використовувати інші критерії, які можна критерії для цього використовувати.

Анкетування проводили у 10 групах (134 англомовних студента першого та четвертого потоків), які прибули на навчання з різницею в 2 місяці (студенти першого потоку – вересень, студенти четвертого потоку – листопад), кількість студентів у групах була приблизно однаковою. Така кількість груп дозволила провести простий кореляційний аналіз різних факторів між собою з виявленням найбільш статистично значущих залежностей між ними.

Нами було розроблено для дослідження анкети з 20-ма питаннями та проведено анонімне анкетування. Питання носили загальний характер: «Подобається Вам навчатися в університеті?», «Ви сумуєте за батьками?», «Подобається Вам місто Харків?» і були спрямовані на виявлення труднощів фізіологічної адаптації. Як відомо, це одна з причин зниження інтересу до навчання – це фізіологічна адаптація.

Повна картина відповідей англомовних студентів – першокурсників наведена на рисунках 1 – 3.

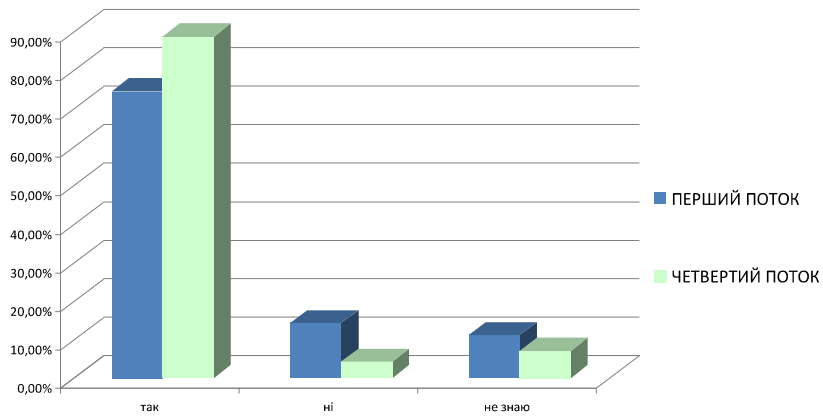

Рис. 1. «Чи подобається Вам навчатися в університеті?» а) Так: I потік – 74,6%, IV потік – 88,73%; б) Ні: I потік – 14,29%, IV потік – 4,23%; в) Не знаю: I потік – 11,11%, IV потік – 7,04%.

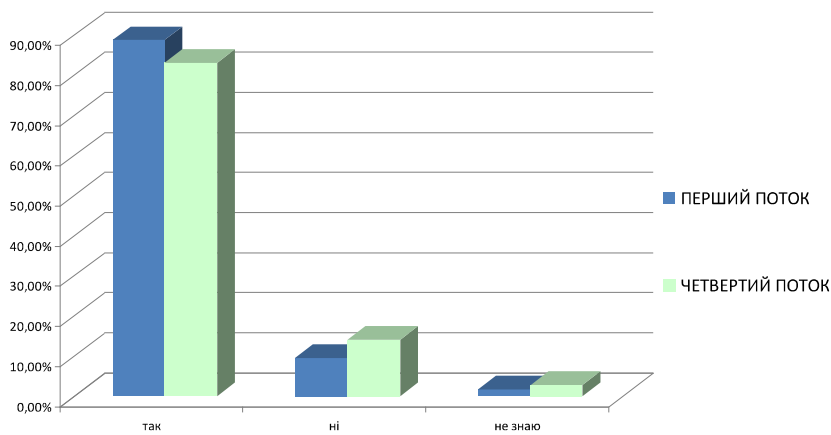

Рис. 2. «Чи сумуєте ви за батьками?» а) Так: I потік – 88,89%, IV потік – 81,1%; б) Ні: I потік – 9,52%, IV потік – 14,08%; в) Не знаю: I потік – 1,59%, IV потік – 2,82%.

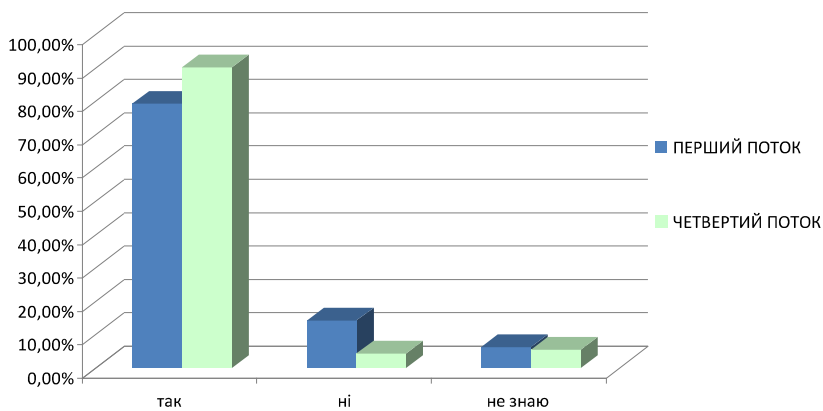

Рис. 3 «Подобається вам місто Харків?» а) Так: I потік – 79,36%, IV потік – 90,14%; б) Ні: I потік – 14,29%, IV потік – 4,23%; в) Не знаю: I потік – 6,35%, IV потік – 5,63%.

Як видно з рисунків, для англійських студентів 4 потоку більш подобається навчатися в університеті, їм більш подобається наше місто і вони менше сумують за батьками.

Також було представлено ряд питань, спрямованих на виявлення труднощів академічної адаптації: «Вам подобаються лекції, практичні заняття з хімії?», «Відпрацювання лекцій, практичних занять для Вас – проблема чи ні». Вона включає в себе адаптацію англійських студентів до дидактичного середовища університету. Необхідно визнати, що запорукою хорошої успішності у англійських студентів є швидка та якісна адаптація до навчального процесу, розуміння специфіки навчання в українських університетах тощо.

Повна картина відповідей іноземних студентів наведена на рисунках 4 -7.

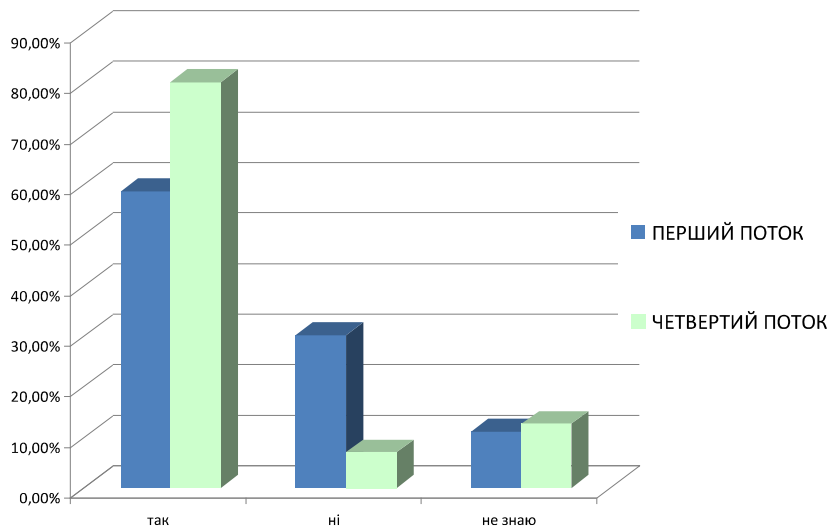

Рис. 4 «Вам подобаються лекції з хімії?» а) Так: I потік – 58,73%, IV потік – 80,28%; б) Ні: I потік – 30,16%, IV потік – 7,04%; в) Не знаю: I потік – 11,11%, IV потік – 12,68%.

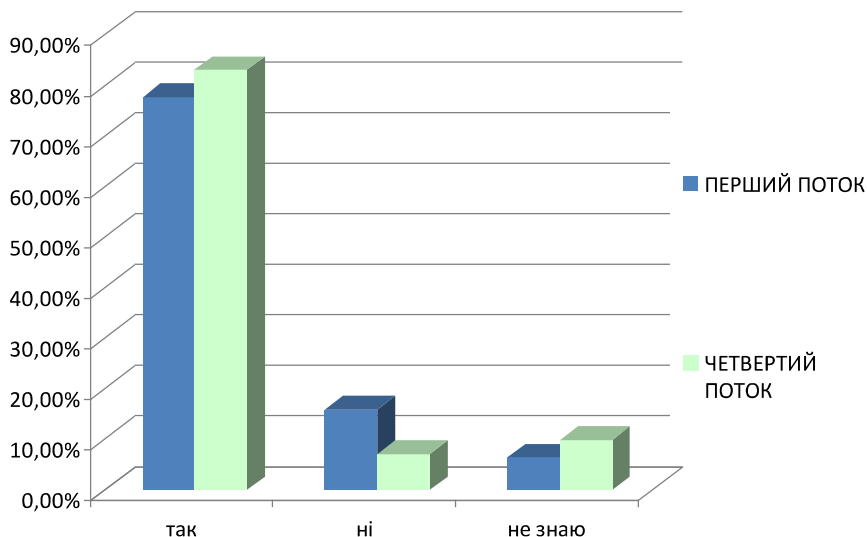

Рис. 5 «Вам подобаються практичні заняття з хімії?» а) Так: I потік – 77,78%, IV потік – 83,1%; б) Ні: I потік – 15,87%, IV потік – 7,04%; в) Не знаю: I потік – 6,35%, IV потік – 9,86%.

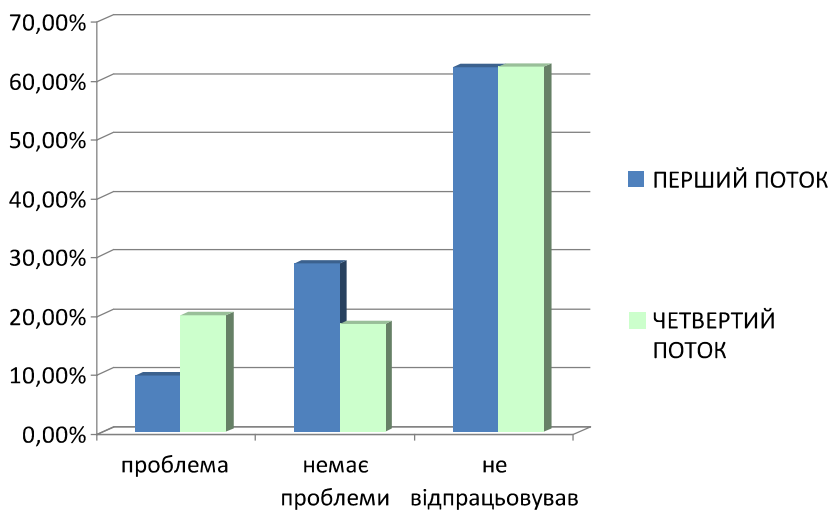

Рис. 6 «Відпрацювання лекційних занять – це...» а) Проблема: I потік – 9,52%, IV потік – 19,72%; б) Немає проблеми: I потік – 28,57%, IV потік – 18,31%; в) Не відпрацьовував: I потік – 61,91%, IV потік – 61,97%.

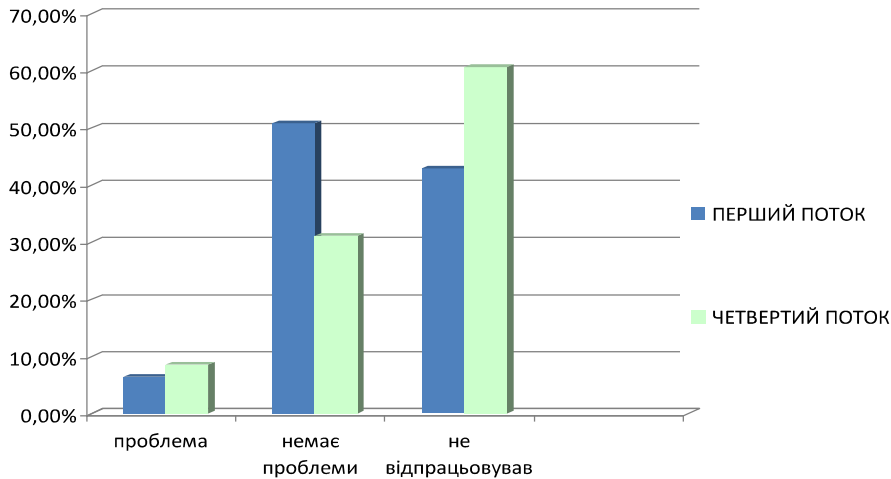

Рис. 7 «Відпрацювання практичних занять – це...» а) Проблема: I потік – 6,35%, IV потік – 8,45%; б) Немає проблеми: I потік – 50,79%, IV потік – 30,99%; в) Не відпрацьовував: I потік – 42,86%, IV потік – 60,56%

Як видно з рис. 4, 5 англомовним студентам 4 потоку подобаються і лекційні і практичні заняття більше, ніж англомовним студентам 1 потоку та для студентів 4 потоку не існує проблеми у відпрацюванні лекційних або практичних занять (рис. 6, 7).

I останній блок питань було направлено на соціальну адаптацію англомовних студентів: «У Вас є друзі в університеті?», «Хто та що Вам допомагає адаптуватися?». В Україні англомовні студенти потрапляють в нове соціальне середовище, в якому спочатку важко орієнтуються. Адже вони стикаються з новими складнощами, які трапляються на їх шляху: по-перше, це переживання, які пов'язані зі зміною місця проживання (вони залишають свій рідний дім, свої сім'ї, друзів тощо), а по-друге, складнощі, які пов'язані з новими умовами життя (налагодження побуту та самообслуговування).

Повна картина відповідей англомовних студентів наведена на рисунках 8, 9.

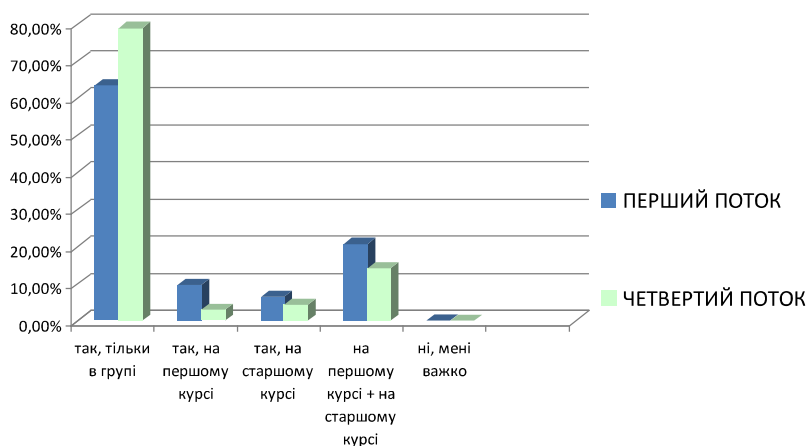

Рис. 8 «У Вас є друзі в університеті?» а) Так, тільки в групі: I потік – 63,49%, IV потік – 78,87%; б) Так, на першому курсі: I потік – 9,52%, IV потік – 2,82%; в) Так, на старших курсах: I потік – 6,35%, IV потік – 4,22%; г) на першому курсі + на старших курсах: I потік – 20,64%, IV потік – 14,09%; д) ні, мені важко: I потік – 0%, IV потік – 0%.

Як видно з рис. 8 друзі і в першого і в четвертого потоку в більшості є тільки в групі.

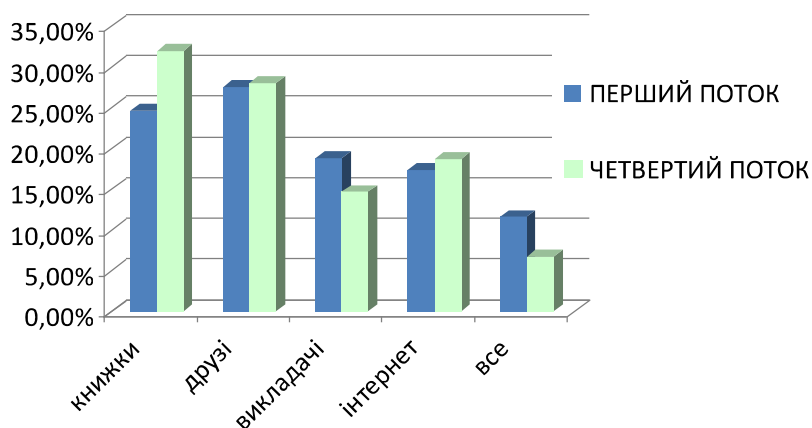

Рис. 9 «Хто та що Вам допомагає адаптуватися?» а) книжки: I потік – 24,64%, IV потік – 32%; б) друзі: I потік – 27,54%, IV потік – 28%; в) викладачі: I потік – 18,84%, IV потік – 14,67%; г) інтернет: I потік – 17,39%, IV потік – 18,67%; д) все: I потік – 11,59%, IV потік – 6,66%.

Як видно з рис. 9 адаптуватися більш допомагають книжки та друзі, ніж викладачі та інтернет.

На кафедрі медичної та біоорганічної хімії ХНМУ щороку постійно проводиться виховна робота зі студентами: на кафедрі представлені стенди з українською символікою,

духовні скарби українського народу, працює кабінет «За здоровий спосіб життя». Співробітники знайомлять студентів з Україною, містом Харків, українськими національними святами та традиціями тощо. Особлива увага приділяється іноземним англомовним студентам індійського земляцтва, куратором якого є кафедра медичної та біоорганічної хімії. Для студентів 4 потоку, які приступили до занять в листопаді, викладачами кафедри проводяться: виховний захід «Свято дружби», різні екскурсії (музей природи, вечірній Харків), святкові чаювання, які сприяють швидкої адаптації їх до навчання. Велика увага приділяється організації проведення студентських конференцій. Кожного року збільшується кількість англомовних студентів, які приймають в них участь (з 2-х студентів у 2009/2010 н.р. – до 116-ти студентів у 2016/2017 н.р.)

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Адаптація – це дуже актуальне питання, не тільки для студентів, а і для викладачів, тому що не тільки студенти повинні адаптуватися до нових умов, а і ми, викладачі, повинні адаптуватися до нових студентів, особливо до англомовних студентів-першокурсників зі своїми поглядами, звичаями, культурою. З метою покращення адаптаційного процесу англомовних студентів необхідно проводити з ними всі види роботи: учбову, методичну, наукову та виховну. Завдяки анкетуванню стало зрозумілим, що адаптування для 4 потоку англомовних студентів пройшло легше та швидко. Саме з англомовними студентами 4 потоку співробітники кафедри і проводили значно більше виховних заходів щодо адаптації: «Свято Дружби», екскурсії до музею природи, «Вечірній Харків» тощо. Це більшою мірою сприяло адаптації англомовних студентів першого року до навчання в ХНМУ.

Список використаних джерел

1. Равен Д. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация [Текст] / Д. Равен. – М. : Когито-Центр, 2002. – 396 с.
2. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід в освіті: загальноєвропейські підходи [Текст] / О.В. Овчарук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009. – №5 (13). – С.13-18.
3. Овчарук О. В. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти [Текст] / під заг. ред. О. В. Овчарук // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. – К.: «К.І.С». – 2004. – С. 6-15.
4. Аналіз проблем адаптації іноземних студентів – першокурсників до навчання та шляхи їх вирішення / Г. О. Сирова, В. О. Макаров, О. В. Савельєва, С. М. Козуб // Сучасні

підходи до вищої медичної освіти в Україні (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XIV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ (Тернопіль, 18–19 трав. 2017 р.) : у 2 т. / Терноп. держ. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2017. – Т. 2. – С.129-133.

5. Бороніна Л. Н. Адаптація першокурсників: проблеми і тенденції [Текст] / Л. Н. Бороніна, Ю. Р. Вишневський, Я. В. Дідковська та ін. // Університетське управління: практика і аналіз. – 2001. – № 4(19).